

Tartu Ülikooli keele ja rahvusvahelistumise põhimõtted

Heaks kiidetud Tartu Ülikooli põhikirja paragrahvi 12 lõike 2 punkti 22 alusel ja juhindudes Tartu Ülikooli nõukogu 20. aprilli 2020. aasta otsusest nr 5 „Tartu Ülikooli arengukava aastateks 2021–2025 (A2025) vastuvõtmine“.

Tartu Ülikooli keele ja rahvusvahelistumise põhimõtted (edaspidi: põhimõtted) sisaldavad kokkuleppeid, millest ülikooli liikmed lähtuvad ülikooli arendamisel ja igapäevase töö korraldamisel, et hoida tasakaalus rahvusülikooli kaht vastandlikku ülesannet: eesti keele ja kultuuri kestlikkuse tagamist ning rahvusvaheliselt kõrgetasemelist teadus- ja õppetööd. Põhimõtetega ei panda ülikooli liikmetele siduvaid kohustusi.

Keelekasutuse ja rahvusvahelistumise lähtekohad

1. Tartu Ülikool (edaspidi: ülikool) on eri teadussuundi ühendav rahvusvaheline rahvusülikool.
2. Rahvusülikoolina hoiab ja arendab ülikool eesti keelt, eestikeelset haridust, kultuuri ning pärandit.
3. Ülikoolis õpib ja töötab võimekas ja motiveeritud rahvusvaheline kogukond, kelle õppe-, teadus- ja arendustöö on rahvusvahelisel tipptasemel. Ülikool eeldab oma töötajatelt aktiivset väliskogemuse omandamist.
4. Ülikool väärtustab mitmekesisist keele- ja kultuuriruumi ning edendab võrdset kohtlemist.
5. Ülikooli strateegilised partnerid on eelkõige Euroopa tunnustatud teadusülikoolide võrgustikud ning Aasia ja Põhja-Ameerika kõrgetasemelised teadusülikoolid, kellega tehtav koostöö põhineb tippkompetentsil ja vastastikustel teaduskontaktidel.
6. Kliimaneutraalsuse saavutamise eesmärgil kasutab ülikool rahvusvahelistumisel loodussäästlikke võimalusi.

Keelekasutuse ja rahvusvahelistumise juhtmõtted

Õppetegevus

7. Kõrgharidust antakse ülikoolis kõigil kolmel astmel eesti keeles. Võõrkeelsete õppekavade avamisel oma vastutusvaldkondades pakub ülikool nende kõrval eestikeelseid õppekavasid vähemalt esimesel kahel õppeastmel.
8. Ülikool pakub ingliskeelset õpet erialadel, mis tuginevad ülikooli tugevatele teadussuundadele, mille lõpetajate järele on vajadus Eesti tööturul ja/või mille õppimiseks on üliõpilased valmis oma õppekulud hüvitama. Ülikool pakub õppetaset vabastatud õppekohti vaid parimatele üliõpilastele.
9. Kui eestikeelse õppekava järgi õppima asuval üliõpilasel puudub eesti keele oskus või on see eesti keeles õppimiseks liiga vähene, võimaldab ülikool talle eesti keele õpinguid. Ingliskeelse õppekava järgi saavad õppima asuda üliõpilased, kelle inglise keele oskus on vähemalt tasemel B2.
10. Ülikool pakub kõigile võõrkeelsete õppekavade eesti keele oskuseta üliõpilastele eesti keele ja kultuuri õpet, mille maht on kaheaastaste õppekavade korral vähemalt 6 EAP-d.
11. Eestikeelse õppekava lõpetanud peavad olema võimelised väljendama end oma erialal kõrgtasemel eesti keeles ja vähemalt ühes võõrkeeles.
12. Ülikool pakub üliõpilastele võimalusi õppida inglise keele kõrval ka teisi võõrkeeli, mis muu hulgas võimaldab jätkata õpinguid ja täiendada end teistes riikides.

13. Keelte ja kultuuride õpet korraldab humanitaarteaduste ja kunstide valdkond. Erialase keele õpet korraldavad kõik valdkonnad.
14. Kesksete õppekorraldus- ja nõustamisteenuste osutamisel kasutatakse eesti või inglise keelt.
15. Ülikool väärtustab selges eesti, inglise ja muus keeles õppevahendite, sealhulgas näiteks digimaterjalide ja veebiloengute koostamist.
16. Ülikool võtab akadeemiliste töötajate atesteerimisel senisest rohkem arvesse kvaliteetsete eestikeelsete kõrgkooliõpikute kirjutamist ja võõrkeelsete õpikute kvaliteetset tõlkimist eesti keelde.
17. Ülikool motiveerib kõiki doktorante omandama kõrgtasemel eesti keelt, muu hulgas selleks, et tagada akadeemiline järelkasv.
18. Doktorandid ja nende juhendajad kannavad hoolt selle eest, et eestikeelsete doktoritööde kokkuvõtted on selges inglise keeles või muus võõrkeeles ja võõrkeelsete doktoritööde kokkuvõtted on selges eesti keeles.
19. Õpirände soodustamiseks on esimese ja teise astme õppekavade üks osa välisõppemoodul¹, mis näitab, milline osa õppekavast on üliõpilastel soovitatav läbida väliskõrgkoolis.
20. Ülikool arvestab õppekava täitmisel õppimisvõimaluste mitmekesistamise ja kliimanetraalsuse eesmärgil rahvusvahelist e-õpirännet².
21. Ülikool avab rahvusvahelisi ühisõppekavu ainult akadeemiliselt tugevate partneritega, hinnates enne õppekava avamist selle kestlikkust ja majanduslikku otstarbekust.
22. Ülikooli eesmärk on värvata mujalt maailmast parimaid üliõpilasi, planeerides oma turundustegevuse koostöös riigiga valitud sihtturgudel.
23. Ülikool pöörab oma turundustegevuses tähelepanu välismaal elavatele eestlastele ja välisülikoolides eesti keelt õppivatele üliõpilastele.
24. Ülikooli ja Eesti kui atraktiivse õpikeskkonna tutvustamiseks koordineerib ülikool keskselt turundustegevust ja värbamisplaanide koostamist ning seab sellekohased prioriteedid. Rahvusvahelise suveülikooli programmide väljatöötamisel arvestatakse muu hulgas kooskõla võõrkeelsete tasemeõppekavadega.

Teadustegevus

25. Ülikooli teadlased osalevad aktiivselt rahvusvahelises koostöös uue teadmuse loomisel ja ühiskonna probleemidele lahenduste pakkumisel.
26. Ülikool julgustab teadlasi avaldama teadustulemusi eri keeltes kõrgetasemelistes teadusväljaannetes.
27. Ülikooli eesmärk on värvata parimaid akadeemilisi töötajaid kogu maailmast.
28. Ülikool soosib teadlasrännet.
29. Ülikool arendab eestikeelset terminivara, koordineerib erialaekspertide terminivõrgustike tööd, soodustab valdkondlike ja erialaste terminikomisjonide tööd ning populariseerib terminitööd laiemalt.
30. Ülikool edendab eesti keele hoidmiseks ja arendamiseks kõnetuvastus-, tõlke- ja muid tehnoloogilisi lahendusi.
31. Ülikooli akadeemilised töötajad ja üliõpilased teevad terminite loomisel ja arendamisel ning termini- ja andmebaaside täiendamisel ja ühtlustamisel koostööd nii omavahel kui ka teiste ülikoolide ja teadusasutustega Eestis ja välismaal.

¹ Välisõppemoodul (ingl *mobility window*) on õppekava statuudis nimetatud välissemestri mooduliks.

² E-õpiränne (ingl *virtual mobility*) on info- ja kommunikatsioonitehnoloogia toel institutsioonilisel tasandil korraldatav õpe, millega omandatakse või soodustatakse riikideüleseid või rahvusvahelisi koostöökogemusi õpetamise ja õppimise kontekstis.

32. Ülikool võtab akadeemiliste töötajate värbamisel ja atesteerimisel senisest rohkem arvesse eestikeelsete erialaste originaal- ja tõlketekstide loomist.

Rahvusvaheline koostöö ja partnerlus

33. Ülikool teeb koostööd tugevate teadusülikoolide ja mainekate võrgustikega, rahvusvaheliste teadusasutuste ning avaliku ja erasektori partneritega.
34. Ülikool innustab akadeemilisi töötajaid algatama üksustevahelist koostööd rahvusvaheliste partneritega, sealhulgas pakub tuge koostööprojektide taotluste koostamisel.
35. Ülikool sõlmib üleülikoolilisi partnerluslepinguid vähemalt kahe valdkonna koostöövajaduste olemasolul. Valdkonna partnerluslepingu aluseks on ühe valdkonna ühe või mitme üksuse soov teha koostööd välisülikooliga.
36. Ülikool sõlmib programmi „Erasmus+“ üleilmsed õpirände koostöölepingud valdkondade ettepanekute alusel keskselt ja Euroopa-sisesed õpirände koostöölepingud valdkonnas või selle üksuses.
37. Ülikool rakendab oma teadmisi ja kogemusi Eesti arengukoostöö piirkondade kõrghariduse ja teaduskorralduse parendamiseks, tehes selleks koostööd Eesti riigiga ning taotledes toetusi Euroopa Liidu ja teiste rahastusprogrammide kaudu.

Töökeskkond

38. Ülikooli töökeel on eesti keel; vajaduse korral kasutatakse rööpkeelset³ suhtlemist. Ametlikus rahvusvahelises suhtluses kasutab ülikool inglise keelt.
39. Ülikooli nõukogu, senati ja valdkonna nõukogu töökeel on eesti keel. Otsustuskogu töö korraldaja tagab vajaduse korral tõlke.
40. Instituutide, kolledžite ja valdkonnaväliste asutuste nõukogude koosoleku keelekasutus määratakse kodukorras. Teiste koosolekute keelekasutus otsustatakse kohapeal ja koosoleku korraldaja tagab vajaduse korral tõlke.
41. Akadeemilise õppeaasta üritused, sealhulgas rahvusülikooli aastapäeva aktus korraldatakse ülikoolis eesti keeles koos ingliskeelse tõlkega.
42. Õigusaktid, muud dokumendid ja dokumendivormid koostatakse ülikoolis eesti keeles ja tõlgitakse põhjendatud juhtudel inglise keelde.
43. Ülikoolis kasutatakse nii eesti- kui ka ingliskeelseid digilahendusi.
44. Ülikooli sise- ja väliskommunikatsioon ning turundussõnumid on eesti ja inglise keeles.
45. Ülikooli arvutitesse paigaldatakse vaikimisi eestikeelne tarkvara koos võimalusega valida soovi korral ingliskeelne tarkvara. Igas arvutis on eesti keele õigekirjakorrektor.
46. Ülikool pakub keskselt keele- ja tõlketuge ja -koolitusi, hea keelekasutuse juhendmaterjale ning teavet keeletehnoloogiliste võimaluste kohta.
47. Ülikool sõlmib kokkuleppe akadeemiliste töötajate eesti keele oskuse nõude kohta nende töölepingutes.
48. Struktuuriüksuste juhid ja programmijuhid peavad oskama eesti keelt oma tööülesannete täitmiseks vajalikul tasemel.
49. Ülikool hindab akadeemiliste töötajate võõrkeeleoskust ja suutlikkust õpetada võõrkeeles enne töölepingu sõlmimist.
50. Ülikool soodustab kõikide töötajate keele- ja kultuuriõpinguid, pakkudes selleks mitmekesiseid ja paindlikke võimalusi, sealhulgas koolitusi, loenguid, üritusi, ja tõlkeabiprogramme. Iga üliõpilane ja töötaja vastutab oma keeleoskuse arendamise eest.

³ Rööpkeelsus (ingl *parallel language use*) tähendab kahe või enama keele kasutamist samal eesmärgil või konkreetses kontekstis.

51. Välistöötajate ja nende pereliikmete kohanemist ülikoolis toetab akadeemiliste üksuste töötajatest koosnev rahvusvahelistumise kontaktisikute võrgustik.

Ühiskonna teenimine

52. Ülikool koostöös Tartu linnaga pakub välismaalaste teenuskeskuse kaudu Eestisse ümberasumiseks ja siin kohanemiseks vajalikku teavet.

53. Ülikool soodustab oma töötajate ja üliõpilaste päritolumaade kultuuri tutvustavaid avalikke üritusi.

54. Ülikool annab välja eesti keele auhinda, korraldab emakeelepäeva ja muid keeleüritusi.

55. Ülikool kaasab oma vilistlasi õppe-, teadus- ja arendustegevusse, ühiskonna teenimisse ning ülikooli ja Eesti tutvustamise mujal maailmas.

56. Ülikool lähtub rahvusvahelistumisel oma tegevuses kliimaneutraalsuse eesmärgist, kasutades koostöö arendamiseks võimaluse korral keskkonnasäästlikke transpordiviise ja digilahendusi.

57. Ülikool edendab eesti keelt ja kultuuri ning on keelilise ja kultuurilise mitmekesisuse edendaja ühiskonnas.